

Tartumaa Arendusselts

LEADER
EESTI

Tartumaa Arendusseltsi strateegia 2015-2023 uuendamise seminar

Mäetaguse
6. november 2018

Kava

11.30 – 13.00 I osa: TAS ja “suur pilt”

- “Globaalsed tulevikutrendid, jätkusuutlik kohalik areng läbi innovatsiooni ja tarkade lahenduste, Euroopa Komisjoni initsiatiiv targad külad”
- “Tulevikustsenaariumid kohalikus arengus, kohalik areng haldusreformi järel”
- Arutelud

13.00 – 14.00 Lõuna

14.00 – 16.00 II osa: TAS ja arengud Tartumaal

- „Ülevaade Tartumaa arengustrateegiast ja valdade arengukavadest”
- „Ülevaade TASi strateegiast ja muudatusvajadustest”
- Arutelud

16.00 – 16.30 Kohvipaus

16.30 – 18.00 III osa: strateegia uuendamise võtmeküsimused

- Arutelud

Strateegia uuendamise küsimused

Pange kirja 2 küsimust, mida peaks teie arvates TASI strateegia uuendamisel käsitlema

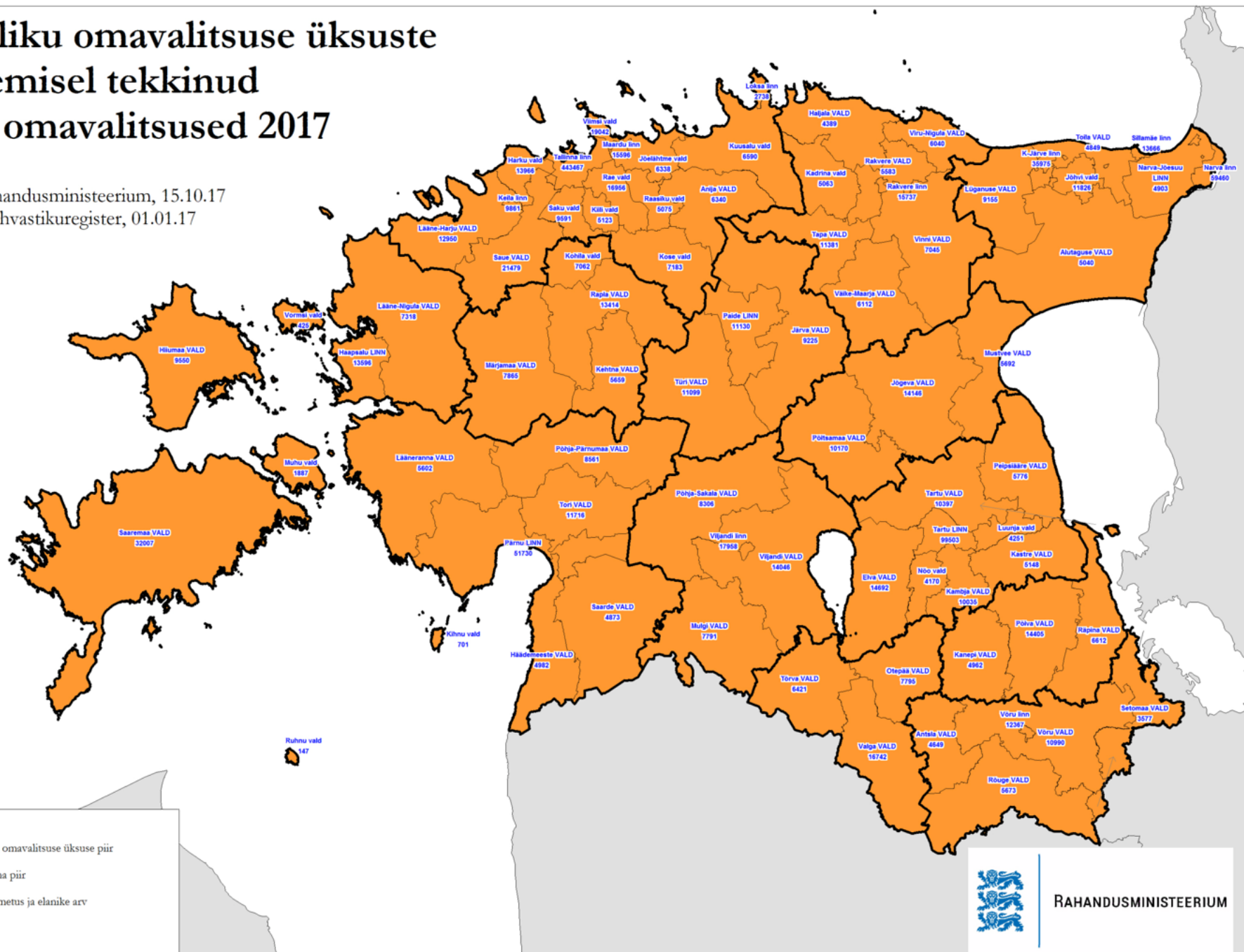
slido.com -> #TAS1

„Globaalsed tulevikutrendid, jätkusuutlik kohalik areng
läbi innovatsiooni ja tarkade lahenduste, Euroopa
Komisjoni initsiatiiv targad külad”

„Tulevikustsenaariumid kohalikus arengus, kohalik areng
haldusreformi järel”

Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemisel tekkinud uued omavalitsused 2017

Allikas: Rahandusministeerium, 15.10.17
Rahvastikuregister, 01.01.17

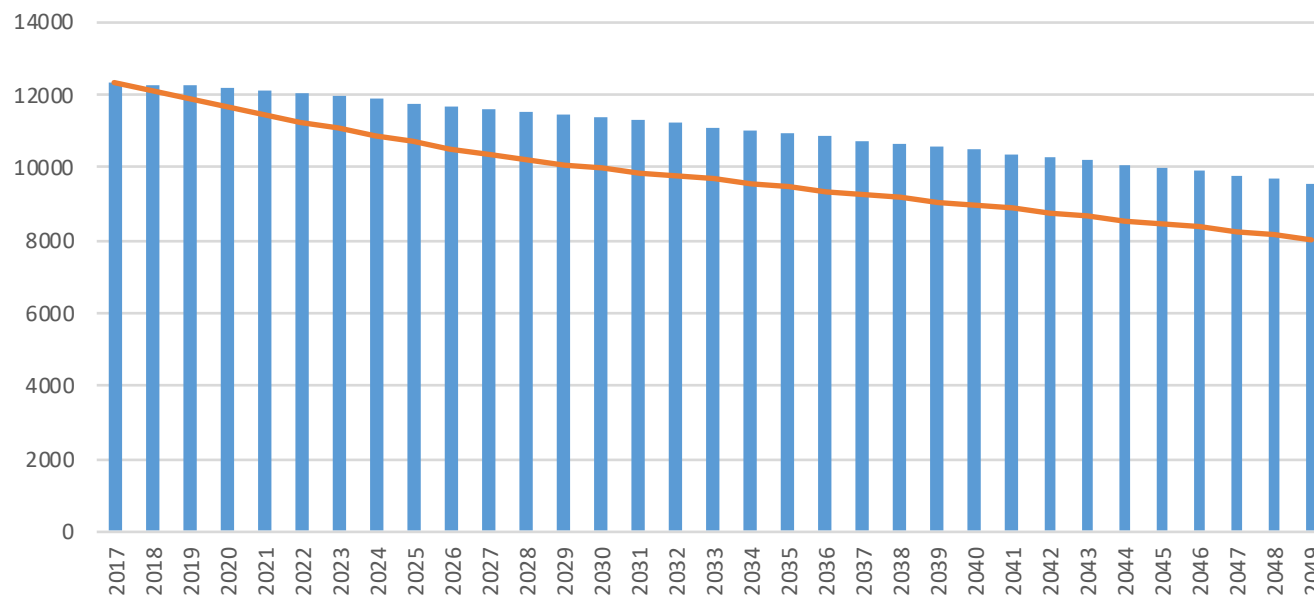
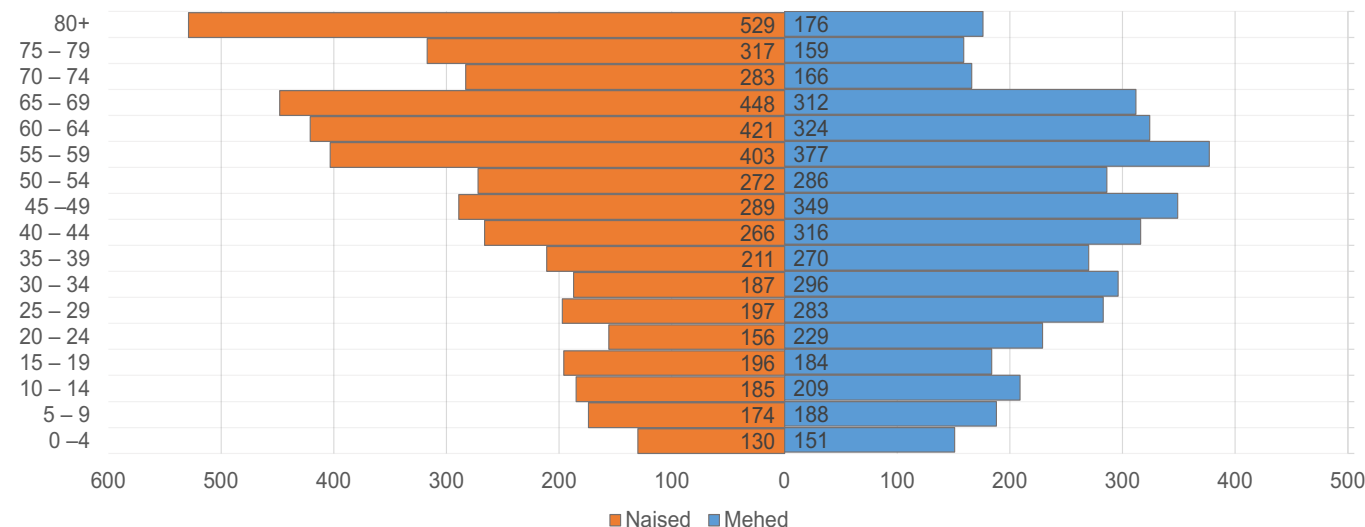
Eesti uus „haldusreaalsus“ (AD 2018)

1. Võim läheb kaugemale – asemele tuleb kogukond?

Kohalik omavalitsus	Enne ühinemist 1.jaan 2017 andmetel	Ühinemiste järgselt 1.jaan 2018 andmetel
Arv	213	79
Elanike arv alla 5000	169	17
Elanike arv 5001-11000	28	34
Elanike arv enam kui 11000	16	28
Elanike arvu mediaan	1887	7739
Territooriumi mediaan (km²)	180	512

2. Rahvastik ja trendid

- Maapiirkondades järgmise 10 aastaga -20%, lisaks struktuurne muutus
- Riik ja KOV ei saa “minna paksemaks” – surve tõhususele
- Positiivseks nihkeks ei piisa ühest meetmest – vaja on komplekset lähenemist

3. Juhtimine – millise mudeli valib uus KOV?

- Osavallad ja teenuskeskused vs koostöö ja delegeeritud teenused?
- Kas “kunstiline juht” on KOV või kohalik kogukond?
- Võimestatud kogukond – valmisolek „alt“ ja “ülevalt“
- *Tuleviku „teenuskeskus“ – koht, kus on kõik koos (haridus, raamatukogu, noored/eakad, huvitegevus, kaugtöö, nõustamine jne) -> vajab valdkonnaülest/sectorite ülest koostööd*

4. Betoon vs inimesed ja võrgustikud?

- 1 lasteaed või 10 km kergteid vs 7 aastat järjepidevat võrgustikutööd ja koostööprojekte?
- Millised KOVis on tugev ja läbimõeldud nn pehmete arendustegevuste programm?

5. Regionaalne tasand Eestis?

- Tänane seis Eestis – regionaalset tasandit pole vaja
- Seis lähiriikides – tegeleme regionaalse tasandiga
- Leader-tegevusgrupid – võimalus teatud regionaalse tasandi küsimuste lahendamiseks?

Märksõnad tulevikuks

1. Tõhusus ja konsolideerimine
2. Valdkonnaülesus, sektorite ülesus, piiride ülesus
3. Fookus inimestele ja võrgustikele
4. Kogukondade võimestamine, päriselt
5. Regionaalse koostöö mõistlik lahendamine

Kaks peamist arengufookust: targad inimesed ja mõttestatud (avalik) ruum?

Arutelu rühmades

Nimetage 5 väliskeskkonnast tulenevat aspekti, mida TAS peab oma strateegia juures arvestama/ mis mõjutavad TASi kõige rohkem

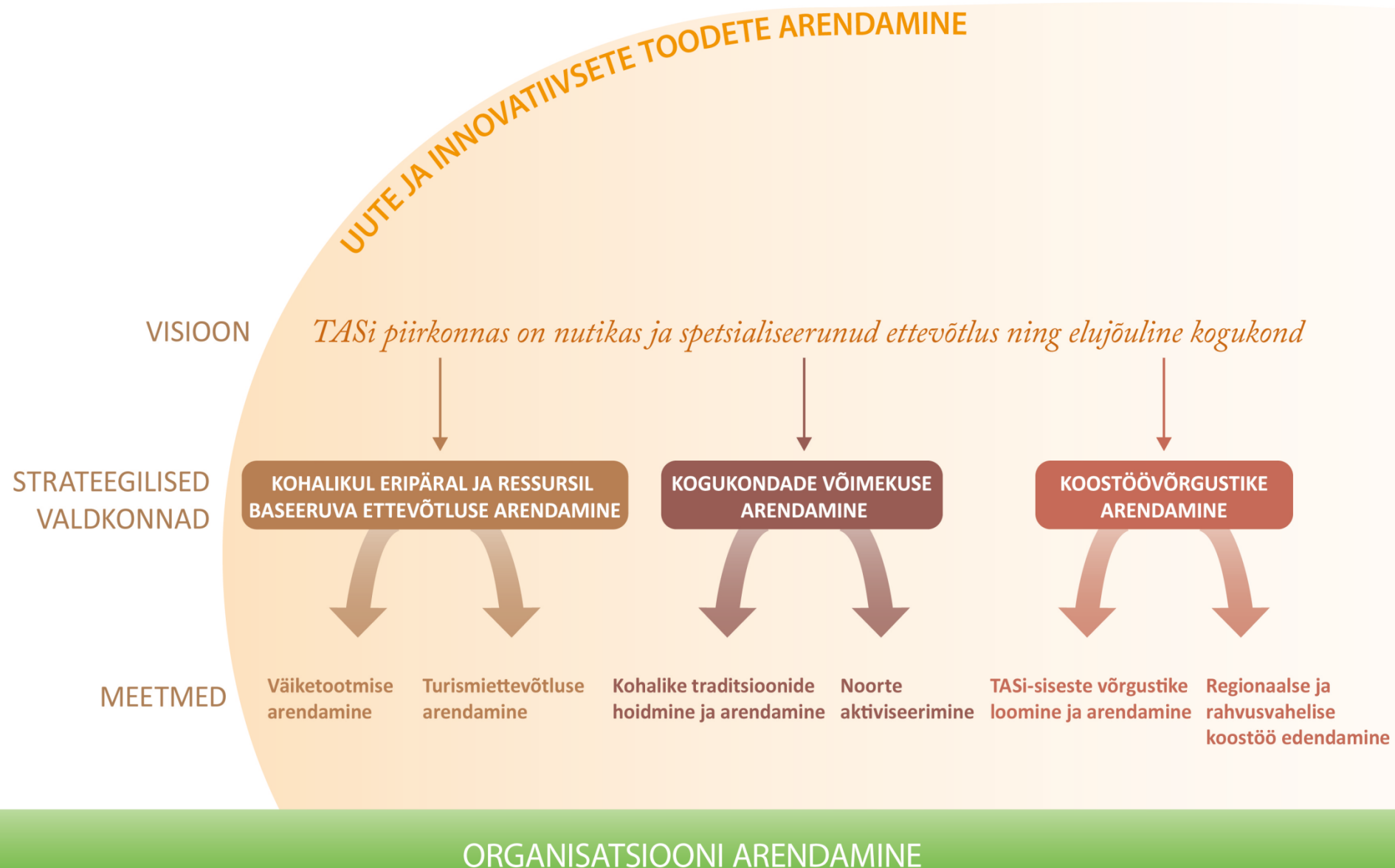
- *Pange need prioriteetsuse järjekorda*
- padlet.com/mihkel_laan1/TAS1

LÕUNA kl 13.00 – 14.00

Ülevaade Tartumaa arengustrateegiast ja valdade arengukavadest

„Ülevaade TASI strateegiast ja muudatusvajadustest“

TARTUMAA ARENDUSSELTSI STRATEEGIA 2014-2020

TASi visioon ja strateegilised eesmärgid

Aastal 2023 on Tartumaa Arendusseltsi piirkonnas nutikas ja spetsialiseerunud ettevõtlus ning elujõuline kogukond.

- 1. TASi piirkonnas on nutikas ja spetsialiseerunud ettevõtlus** – piirkonna ettevõtlus baseerub vääringdatud kohalikul ressursil (nt puit, biomass, kohalik toit jms) ja on uuenduslik. Nii kohalikud kui regionaalsed turismivõrgustikud on välja arendatud lähtuvalt piirkonna eripärast. Toimib integreeritud koostöö, sh teadusasutustega.
- 2. TASi piirkonnas on elujõuline kogukond** – piirkonna kultuuripärand ja traditsioonid on hoitud ja arendatud. Toimivad kogukondade ühisüritused, kogukondade esindajad on kaasatud erinevatesse koostöövõrgustikesse. Arenenud on mitmekesised kogukonnateenused. Piirkonna noored on ettevõtlikud ning kaasatud erinevatesse kogukondade tegevustesse ja otsustusprotsessidesse.

Strateegilised valdkonnad

1. Kohalikul eripäral ja ressursil baseeruva ettevõtluse arendamine
 2. Kogukondade võimekuse arendamine
 3. Nn horisontaalseks strateegiliseks valdkonnaks on nii ettevõtlust kui kogukonda hõlmavate **koostöövõrgustike arendamine eesmärgiga saavutada täiendavat sünergiat huvigruppide koostöö kaudu**
- Kõigi kolme strateegilise valdkonna puhul on läbivaks printsiibiks **uute ja innovatiivsete toodete arendamine** – koostöö edendamine ülikoolide ning teadus- ja arendusasutustega toodete arendamisel, uute toodete välja töötamisel jms.

Meetmed I

STRATEEGILINE VALDKOND 1: Kohalikul eripäral ja ressursil baseeruva ettevõtluse arendamine (50%)

- Meede 1.1: Väiketootmise ja teenuste arendamine (25%)
 - Kohalikul ressursil baseeruvate toodete ja teenuste arendamine
 - Kohaliku toidu töötlemine ja arendamine
- Meede 1.2: Turismiettevõtluse arendamine (25%)
 - Piirkondlikku eripära rõhutava turismiettevõtluse arendamine
 - Toetava turismitaristu ning avalikus kasutuses olevate turismiobjektide arendamine

Meetmed II

STRATEEGILINE VALDKOND 2: Kogukondade võimekuse arendamine (30%)

- Meede 2.1: Kohalike traditsioonide hoidmine ja arendamine (21%)
 - Kultuuripärandi arendamine ja eksponeerimine
 - Uuenduslike ja/või traditsioone edasiarendavate piirkondlike, maakondlike, üleriigiliste ja rahvusvaheliste ürituste läbiviimine
 - Kogukonnateenuste arendamine
 - Avalikuks kasutuseks mõeldud objektide arendamine
- Meede 2.2: Noorte aktiveerimine (9%)
 - Ettevõtlikkuse arendamine
 - Noorte praktiliste oskuste arendamine, õpilasmalevad, laagrid jms
 - Investeeringud noorte aktiveerimisega seotud vahenditesse

Meetmed III

STRATEEGILINE VALDKOND 3: Koostöövõrgustike arendamine (20%)

- Meede 3.1: TASi piirkonda jäävate võrgustike loomine ja arendamine (10%)
 - Olemasolevate piirkonnaspetsiifiliste koostöövõrgustike arendamine
 - Uute piirkonnaspetsiifiliste koostöövõrgustike arendamine (nt ühisturundus, taastuenergia ühine arendamine, infovõrgustike arendamine jms)
- Meede 3.2: Regionaalse ja rahvusvahelise koostöö edendamine (10%)
 - Olemasolevate regionaalsete ja rahvusvaheliste koostöövõrgustike arendamine (nt Peipsimaa, “Maitsev Lõuna-Eesti”, “Kollaste akende” võrgustik, Elva puhkepiirkonna koostöövõrgustik)
 - Uute regionaalsete ja rahvusvaheliste koostöövõrgustike arendamine, sh koostöö edendamine Tartu ja Elva linnaga teenuste tagamiseks ja arendamiseks
 - Rahvusvahelise koostöö arendamine (Läti, Soome, Austria, Tšehhi, Holland, Venemaa, Iirimaa, kolmandad riigid jm)

Strateegia uuendamine: töötuba 3.10

1. Millised on TASI strateegia tugevused, mida tasub kindlasti jätkata?
2. Millised on strateegia rakendamise peamised väljakutsed?
3. Mida saab TAS teha, et oleks rohkem kohaliku ressursi väärindamisega tegelevaid projekte?
4. Mida tuleb teha, et strateegia ja projektid toetaks senisest enam kõrgema lisandväärtusega töökohtade teket?
5. Mida tuleb teha, et suurendada projektide innovaatsilisust?
6. Millist tüüpi turismiprojekte tuleks TASI piirkonnas soodustada? Millest on puudus?
7. Kas ja milliseid kogukonnateenuseid on TASI piirkonnas vaja?
8. Millist tüüpi suurprojekte (toetus kuni 200 000) võiks TAS toetada? Millised võiks olla kriteeriumid?
9. Milliseid ühis- ja koostööprojekte oleks TASI piirkonnas tarvis?
10. Mida tuleks teha, et TASI piirkond areneks terviklikult?

Mõtteid strateegia uuendamise töötoast (3.10)

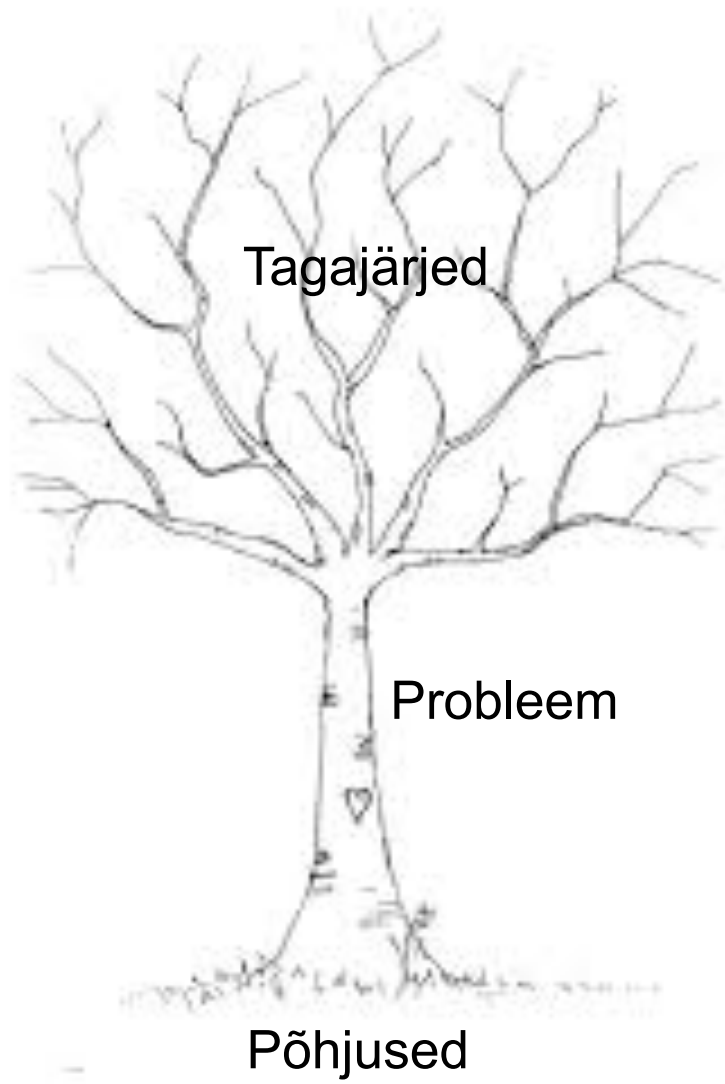
- **Tugevused:** tugev meeskond, fookused, uuenduslikkus
- **Väljakutsed:** innovatsiooni tajumine; võrgustikud; koostöö; kuidas jätta “suurem jälg”?; kogukonna lõimumine KOVis
- **“Kohalik ressurss”** vajab paremat lahtimõtestamist?
- **Kõrgema lisandväärtuse võimalused:** rahvusvahelistumine; ühisprojektid; IKT; hindamiskriteeriumite muutmine; koostöö kõrgkoolidega
- **Innovaatilisuse tõstmine:** õppereisid; üritused; teadusasutuste kaasamine; edulood; info levitamine + innovaatilisuse defineerimine vs küsimus, kas teema ei ole ületähtsustatud?
- **Turism:** aastaringsed teenused, külastusaja pikendamine; vähemalt 60-kohta majutus; projektid, mis on kasutatavad suuremale hulgale külastajatele; aktiivne puhkus (loodusturism, seiklusturism, Emajõel, Peipsil); julged ja erinäolised turismiobjektid jne
- **Kogukonnateenus:** ei ole vaja, KOV pakub? TASI piirkond on suur ja kõige keskmes on Tartu, kus kõik teenused on heal tasemel ja kättesaadavad – ehk ei olegi kogukonnateenused siis nii olulised? vs vaja on koolitusprogrammi, mis aitaks mõista mis kogukonnateenus ja kuidas neid ellu viia?
- **Suurprojektid:** laiema mõjuga, avalikkusele suunatud; vajalik terviklahendus; rahvusvaheline mõõde
- **Ühis- ja koostööprojektid:** ühine/ rahvusvaheline turundus; valdade sisesed teemad
- **TASI piirkonna terviklik areng:** võrgustike areng, kaasavad projektid; 3 sektori koostegutsemine

Peamised väljakutsed?

- 1. Innovatsioon – kuidas TASI strateegia läbivat printsiipi tulemuslikumalt rakendada?, sh:**
 - Koostöö ülikoolide, teadusasutustega kõigi valdkondades, sh rahvusvaheliselt
 - Kohaliku ressursi väärindamine; kõrgema lisandväärtused töökohad
 - Omanäolised turismitooted
 - Uuenduslikud üritused, kogukonnaalgatused; kogukonnateenused
 - Uued/ edasiarendatud koostöövõrgustikud
- 2. Regionaalse/ sektorite ülese koostöö aktiveerimine ja laiendamine; KOVide sisese sidususe suurendamine, sh ühisprojektid (kogukondade tugevamaks muutmine)**
- 3. Suurema (piirkondliku) mõjuga arendustegevused, „suurem jalajälg“**
- 4. Tehnilised aspektid:** vahendite jaotumine meetmete vahel; raha ülejääkide kasutamine; taotlusvormi lihtsustamine

Innovatsiooni väljakutse täpsustamine: probleemipuu

- Mõjusad lahendused saavad aluse selgest probleemi defineerimisest -> probleemipuu võimaldab määratleda peamised väljakutsed
- Probleemipuu seostab põhiprobleemi ja seda põhjustavad madalama taseme probleemid, alamprobleemide tasandite arv ei ole piiratud
 1. Määratle tänast seisu iseloomustavad probleemid (ajurünnak)
 2. Vali keskne probleem
 3. Otsi välja keskse probleemiga seotud lähimad probleemid
 4. Lähtudes **põhjus-tagajärg** seosest paiguta need probleemid, mis keskset probleemi põhjustavad temast allapoole ja need probleemid, mis on keskse probleemi tulemuseks, ülespoole
 5. Korda eelnevat protseduuri kõigi probleemidega
 6. Seo probleemid põhjus-tagajärge kirjeldavate nooltega
 7. Vaata diagramm üle, vajadusel täienda

Tagajärjed

Probleem

Põhjused

TAS ja innovatsioon: probleemipuu koostamine

- **Koostage post-it pabereid kasutades innovaativse probleemipuu:**
 - Määratlege tänast seisust selgumustavate probleemid (**probleemid, mis seostuvad innovaativsusega TASI piirkonnas, nii palju probleeme, kui tuleb**)
 - Valige välja keskne probleem
 - Lähtudes põhjus-tagajärg seosest paiguta need probleemid, mis keskset probleemi põhjustavad temast allapoole ja need probleemid, mis on keskse probleemi tulemuseks, ülespoole. Sama tasandi probleemid paigutage üksteise kõrvale.

Võimalikud lahendused

Mida saab TAS teha, et innovaativsus seonduvat keskseid probleeme lahendada:

- 1. Ettevõtluse valdkonnas** (kohalikul eripäral ja ressursil baseeruva ettevõtluse arendamine, sh turism)
- 2. Kogukondade valdkonnas** (kogukondade võimekuse arendamine)
- 3. Koostöövõrgustike valdkonnas** (uute/kestlike võrgustike loomisel ja arendamisel)

padlet.com/mihkel_laan1/TAS2

KOHVIPAUS kl 16.15 – 16.30

Strateegia täpsustused I: suurem jalajälg

Kuidas võiks rakendada suurprojekte?

1. Mis võiks olla suurprojektide rakendamise eesmärk (oodatav tulemus)?
 2. Millist tüüpi projekte oodatakse (nt kas kõigis valdkondades?)
 3. Millised võiksid olla kriteeriumid (taotleja; toetuse summa ja määr)?
 4. Mida tuleks teha, et saada häid suurprojekte?
- + *Muud olulised aspektid/tingimused*

Strateegia täpsustused II: aktiivsem ja sidusam kogukond; kogukonnateenused

1. **Ühisprojektid KOVi sees** – kas ja millistel tingimustel?
2. Kas ja millised vajadused on TASI piirkonnas seoses **kogukonnateenustega**? Kuidas suurendada taotlejate huvi ja valmisolekut?

Strateegia täpsustused III: tehnilised aspektid

Tagasiside ja ettepanekud:

1. Vahendite jaotumine meetmete vahel – kas ja milliseid muudatusi on vaja?
2. Raha ülejääkide kasutamine – ettepanekud?
3. Taotlusvormi lihtsustamine – kas ja mida tuleks teha?
4. Muud tehnilised ettepanekud

Aitäh!

Cumulus Consulting OÜ

Reg nr: 11278945

Aadress: Tartu mnt 25-4
10117 Tallinn

Tel: +372 52 97 984

E-mail: info@cumulus.ee